Ч. 138 (11.106). Львів, пятниця 24. червня 1927. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.

За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Один день сойму.

Львів, 23. червня 1927.

В понеділок почав варшавський сойм надзвичайну сесію сензаційно. Наради чи краще не наради а здавна закорінена в тому соймі баланина, обрахозана на каптування виборчих симпатій вулиці на майбутнє, закінчилася ухвалою зміни конституції в тому напрямі, що сойм матиме право розвязатися силою власної ухвали. Ухвала перейшла тим разом голосами правиці, центра і т. зв. лівиці. Внесення ППС., яке колись так завзято поборювали праві політики зі „Звьонзку Людово-Народового" перейшло в понеділок між іншим іхніми голосами.

Само приняття тото внесення відбувалося скандально. Голосували над ним спершу зовсім невдатно, потім при допомозі латанини. І цим разом нинішній сойм доказав, що він не стоїть на висоті свого завдання. Само приняття такої ухвали на першомуж засіданні сойму мало бути своєрідною демонстрацією проти теперішнього уряду. Та якою нещасною вийшла та демонстрація, якою слабою, не треба й описувати. Одна з варшавських поважних газет зве її „нуждою".

Замітне далі перше засідання сойму ще й тим, що не взяв у ньому участи ні один представник уряду. Виходилоб, що уряд далі ігнорує теперішній сойм і не прикладає, видно, надто великої ваги до його демонстративних ухвал. Та останні відомости з Варшави вказують на те, що ця ухвала про зміну 26 § конституції таки його заболіла, бо ось він має нібито в найблжчих днях заняти своє окреме становище в справі тієї ухвали. Яке може бути це становище? Правдоподібно буде це якийсь новий поличник для сойму, що створить нове колісце у цілому ланцюху підривання його авторитету. Якщо так сталось би, то булоб воно для нинішнього сойму цілком заслужене.

Бо хтож зміняв конституцію як не тойже сойм у періоді минулорічного потравневого перевороту? І як зміняв? Первісний текст конституції з 1921 р. виразно давав соймові право розвязуватися силою власної ухвали перед упливом каденції. В липні 1926 р. на пропозицію „санаційного" уряду повинен був сойм доповнити повищу постанову додатком про право розвязування сойму президентом держави на внесення ради міністрів перед упливом каденції. Та сталося інакше. Сойм переважно голосами правиці первісний уступ конституції цілком викинув, а вставив на його місце новий, на основі котрого право розвязування законодатних установ прислугує виключно виконавчій владі. А далі? Далі вже знаємо. В часі зимової сесії поставили пепеесн внесення на доповнення дотичного уступу тим, що в липні скасовано, та його поборювала всіми силами правиця. А вже дня 20. червня ц. р. сойм ухвалює між іншим і голосами правиці те, що вона перед кількома місяцями завзято поборювала. Чиж не сензація і чи не затрата всякого почуття самопошани? І так поступають польські законодавці з такими делікатними і засадничими справами як конституція, а щож казати про інші справи? Клясичним зразком нехтування своїх законодавчих обовязків і почуття відповідальности перед історією була між іншим і справа відомих самоуправних законопроєктів. Лежали вони літами між актами адміністраційної комісії. Колиж уряд Бартеля взяв їх назад, бо були це урядові законопроєкти, то щойно тоді комісія звернула на них увагу, приняла їх за свої і почала дуже інтензивно над ними працювати. Результати? До них не допустив уже уряд.

Отже за один одинокий день сойм приняв не тільки зміну одної з важніших постанов конституції, але й успів завершити рівночасно цією ухвалою свою „законотворчу" нездатність, бо цим свого пропавшого безповоротно авторитету не поправив, але навпаки довів його до найдалі посуненого мінімум.

Вже по першому засіданні пішов процес соймової гризні своїм природним і втертим шляхом. Внескодавці принятої зміни з ППС бажають, щоби сойм, функції якого звелися останніми часами виключно до полагоджування бюджетових справ, заразже розвязати власною його постановою, користаючи з ухваленої щойно зміни конституції, а хієнопястівські „законотворці" ніяк до того допустити не хочуть і бажають за всяку ціну провести зміну виборчої ординації. ЗЛН береться в тому напрямі до дуже інтензивної праці в конституційній комісії, користаючи з того, що провід її находиться в руках посла Гломбінського. Ґломбінський є невичерпаним джерелом щораз то нових комбінацій і щораз то крикливіших проєктів у тому напрямі. Знищити за всяку ціну представництво національних меншостей, зокремаж українців у майбутньому соймі — ось головна мета його винахідчивої діяльности та ініятиви. Прямуючи до реалізації своїх проєктів, пос. Гломбінський не вяжеться не то ніякими сентиментами, але ніякими законними ні регуляміновими нормами. Ось на останньому засіданні конституційної комісії проводив він свої проєкти, не зважаючи на її здекомплетування і не зважаючи на протести національних меншостей і т. зв. польської лівиці. Словом правиця береться дуже енергійно за „санацію" нових законодатних установ від національних меншостей. Тим разом пропонується створення одного виборчого округа з усіх воєвідств, заселених збитою масою українського та білоруського населення, а саме з воєвідств: станиславівського, тернопільського, волинського, поліського, новгородського і частини львівського.

Завданням нашої парляментарної репрезентації ніяким чином не допустити до цього нового наступу польської правиці не тільки на природне право українського народу, але навіть на елементарні права громадянин, загарантовані йому навіть польською конституцією. Політика правиці йде давно втертими шляхами підривання узаконюваним безправством усяких підстав новочасного духа демократії у відношенні до національних меншостей і покривається цілковито з тим, що сказав у Львові дня 19. ц. м. на зізді З. Л. Н. Ст. Ґрабський: „Ендеки в цих дільницях (на українських землях!) мусять бути найчисленніші і найсильніші. Обовязує нас це передовсім у Східній Галичині, бо не втримаємо краю з непольською більшістю, оскільки його не засимілюємо". А одним зі засобів „втримування" цього краю і одним зі засобів асиміляції має бути для ендеків позбавлення українського населення доступу до парляментарної трибуни, з якої найлекше скомунікуватися зі світом та здемаскувати всі таємні і явні ходи ендецької і взагалі польської політики, спрямованої всеціло на знищення українського народу.

Пуанкаре про Німеччину.

Сензаційна промова Пуанкаре при відслоненні памятника поляглим у Лінвілі.

Великого шуму наробила в політичному світі Франції і Німеччини промова, що її виголосив президент міністрів Пуанкаре на святі відслонення памятника поляглим у місцевости Лінвіль у минулу неділю. Промова ця знаменна головно різкою критикою німецької політики з часу перед світовою війною, чого французька дипльоматія старанно уникала вже від кількох літ. Не диво, що ця промова впала наче бомба на французькі парляментарні круги, які добачують у ній спробу Пуанкаре розправитися з Бріяном за його відому закордонну політику і самому взяти її в свої руки.

У своїй промові, що посвячена була в основній своїй части Німеччині, Пуанкаре займався головно подіями, що попередили вибух світової війни. „Наша демократія — говорив Пуанкаре — відкидала всяку думку про війну і не могла чути того брязкоту зброї, що доходив до нас з другого боку Воґез". Опісля він пригадав одну подію з квітня 1913 року, коли то німецький цепелін пустився на французьку територію і після 6-годинного підозрілого лету над французькими граничними укріпленнями мусів осісти наслідком недостачі бензини саме біля Лінвілю. По переведенні поспішного слідства французьким ґенеральним інспектором летунства дозволено цепелінові набрати собі свіжої бензини і вернути з цілою залогою до Німеччини. Найближчого дня німецький посол у Парижі подякував французькій владі за скоре поладнання тої справи, а зате німецька преса, піддержана очевидно поставою берлінського кабінету, небавком з подивуґідною солідарністю стала нападати й обжаловувати Францію саме ізза цієї події. Три дні пізніше німецький райхстаг радив над збільшенням війська і при цій нагоді канцлер Бетман-Гольвеґ висміяв французький нарід. Через штучне, невірне представлення події в Лінвілі приготовлювано приняття законопроєкту про збільшення військової сили. „Ви самі — говорив Пуанкаре — знаєте, що на початку світової війни поширено таку саму брехню, а саме фальшиву вістку про бомбардування французьким літаком перед виповідженням війни міста Нірнбергу".

Після того Пуанкаре згадав про терпіння міста Лінвіль у часі війни і про німецьку окупацію. Цю частину промови він закінчив такими характеристичними словами: „Вимагати від вас, щоб ви забули ті трагічні години, булоб таксамо, якби від вас хто вимагав, аби ви відтяли собі самому кусень мяса".

А дальше Пуанкаре сказав осьщо: „Якщо Німеччина зречеться своєї імперіялістичної політики, тоді ніхто не буде ідентифікувати німецького народу з побитим режімом. Франція завсіди з доброї волі подавала побитому руку. Вона доказала в Женеві і в Льокарно свою любов до мира, бо домагалася тільки забезпеки своїх границь і заплати воєнного відшкодування, коли між тим Німеччина вислала недавно до порту в Лісбоні один воєнний корабель, що нагадує Альзасію, а кільком її міністрів заявило, що вони ніколи не зречуться краю, який давніше належав до Німеччини. Крім того німецькі фінансісти домагаються ревізії пляну Доза й заповідають, що всі чинитьби, які зложила Німеччина на основі того пляну, будуть у найближчій будуччині застановлені. Якщо Німеччина явно віддасть і зречеться раз на все Альзасії і Льотаринґії, якщо зреорганізує свою поліцію, розвяже тайні військові союзи, розбере і знищить заборонені укріплення, — то вона тим самим дасть світові ґарантію мира й уможливить Франції те наближення, якого вона бажає. Франція не плекає в себе духа реваншу. Вона бажає тільки основаних на довірю взаємин зі своїми сусідами і хоче тільки одного: мира. Того бажала вона завсіди, того хоче нині і нічого іншого не буде бажати також „завтра".

Отсе в головних витягах знаменна промова Пуанкаре, що як сказано, відбилася голосним відгомоном передовсім в обох заінтересованих державах. У Франції уважають цю промову просто визивом на адресу Бріяна, який вів закордонні справи французької республики в дусі Льокарна і довів безперечно до значного злагіднення взаємин між Німеччиною і Францією, а навіть до обопільного порозуміння в ріжних ділянках. Нараз дається чути такий голос передового політика Франції, який вказує світові недвозначно на те, що напруження між Францією і Німеччиною таки істнує, що до його ліквідації ще далеко. Яке враження викликала промова Пуанкаре в Німеччині, почуємо з дебати в німецькому райстагу, що зачнеться вже в цей четвер зараз після експозе Штреземана, в якому він відповість на недільну промову французького премієра. Не потребуємо додавати, що до промови Штреземана і до дебати, яка зачнеться з того приводу, буде прислухуватись уважно увесь політичний світ.

Радянська Україна.

Річниця українізованого „Комуніста".

На день 16. червня ц. р. припала річниця українізації органу Центрального Комітету КП(б)У в Харкові, щоденника „Комуніст". „Комуніст" виходить уже девятий рік, а в тому рік в українській мові. З нагоди цеї річниці появилися на його сторінках у числі з 16. червня численні привіти всіх лідерів КП(б)У з Кагановичом (секретарем КП(б)У) на чолі. Коли минулого року „Комуніст" перейшов на українську мову, присвятила цьому фактові увагу і наша редакція. Самозрозуміле, що як всяку відрадну появу в життї УСРР, що причиняється до поширення українізації (навіть

формальної!) так і українізацію „Комуніста“ приняли ми тоді прихильно і зазначили, що вона випливає не з внутрішньої потреби комуністів українізуватися, а з неминучих вимогів життя, до яких хоч-нехоч мусять наломлюватися і пануючі партія. Вона як висіла так висить на Україні у воздусі, позбавлена довіря селянства, більшої частини робітництва та інтелігенції. І це цілком зрозуміле, бо вона чужа українському населенню не тільки своїм національним і расовим складом, але й світоглядом, доктриною, експериментами і цілою системою правління. Держиться вона там терором. І якщо українізується формально, то робить це тому, щоби при допомозі такого ніжного та важного апарату як матірна мова населення найти доступ до його душі, сотворити для себе бодай ілюзію зближення з тим населенням. Ось тому то партія й рішила українізувати „Комуніста“.

З нагоди річниці „Комуніста“ не забули його „планетарні“ публіцисти присвятити декілька слів уваги і нашому щоденникові. Ось відомий „злобник“ і переденервований співробітник „Комуніста“ А. Хвиля пише про нас, навязуючи до минулорічної нашої оцінки українізації „Комуніста“, таке:

„Якенебудь коростяве „Діло“, що стало щіком пана Пілсудського, ніяк не може заспокоїтися тими „процесами“, що відбуваються над Дніпром. Спокою дійсно мало, бо кожне повідомлення про успіхи в будівництві соціялістичної України наближає блюдолизів панської кухні до повного розпачу і безнадії. Коли „Комуніст“ рік тому вийшов українською мовою, закордонні великопанські жебраки з „Діла“ як блазни з ідіотським виразом на обличчі хіхікнули“.

Нам очевидно не відоме обличча автора цих „прекрасних“ стрічок Андрія Хвилі, але маємо враження, що воно було перекривлене в моменті, як він це писав, від тої розкоші, з якою він нас уявляв собі під „стенкою“ чеки за всі ті страшні „злочини“, які нам свідомо брехливо і перфідно приписує. Власне це доказує, що не тільки Андрієві Хвилі (мабуть тому так зветься, що все хвилюється!), але й усім його товаришам недостає того спокою, якого нам відмовляє. Зі спокоєм приймаємо все „кожне повідомлення“ з України не тільки про „успіхи“, але й про „неуспіхи“ комуністів. На жаль, мусимо ствердити, що там комвладя все має більше неуспіхів, чим успіхів, а якщо її слуги з „Комуніста“ пишуть тільки про успіхи, то безлично брешуть. Бо нема там помітних успіхів ні в господарстві ні в промислі ні взагалі в поправі життя. Панують там тільки недостаток і терор. „Коростяве“ „Діло“ тішиться зате іншими успіхами, тішиться тим, що комуністи вважають напевно своїм неуспіхом, хоч про те не пишуть, а саме зростом національної свідомости і національного почуття українського населення, зростом національних культурних цінностей, зростом самостійницьких національних елементів, зростом господарських і економічних антагонізмів з Москвою та систематичною боротьбою населення з чужим засилля на Україні. Хай це буде відоме і А. Хвилі і хай він більше з того приводу не хвилюється, бо це йому нічого не поможе. Тай недоцільно робити зі себе „блазна“.

Практичне шкільництво.

1. Думки американців.

До реформування, чи там до модернізування шкіл, якіб вони не були, не можна братися без попереднього основного обміркування і перестудіювання подібних обставин в інших народів. Думаю, що не зашкодить, коли порушу це питання, тимбільше, що мав нагоду приглянутися найкращим виховавчим інституціям Канади, а навіть сам слухав їх викладів.

Нам слід змінити дотеперішню систему виховання, в цьому немає жадного сумніву. Поступові й практичні американці вже від кількадесяти літ переводять зміни в загальному шкільному вихованні і дійшли до незвичайно гарних результатів, але все ще не покінчили з дальшими експериментами. Не кажу, що нам треба живцем перебирати систему, яку виробили американці, чи німці, чи інші які народи, але нам треба головно приноровити їх здобутки до своїх власних шкіл, до власних обставин.

Донедавна середні школи в лучбі з університетом продукували осібний рід людей з так званих „учених фахів“. Виходили з них адвокати, професори, священики, лікарі, але не виховували вони людей для ширшого, практичного життя. Шкільне виховання служило тільки малій групі, приблизно яким 5 прц. людей, а для інших 95 прц., не було там місця. Тимчасом модерний клич вимагає, щоб шкільне виховання не обмежувалося тільки до тих 5 прц. населення, які хочуть посвятитися „ученій карієрі“, але щоб охопило головно тих 95 прц., які творять властиву націю, щоб дало їм окрім „загальної освіти“ також і вишколення підходяче до їхнього заняття.

Досі, коли батько-ремісник хотів „пустити сина в люди“, слав його в середню школу, в університет і неминучим результатом було те, що син покидав професію свойого батька, покидав тих 95 прц., до яких він від роду належав і впихався до групи „привілейованої“. Школи того типу відтягали здібних робітничих і фармерських дітей від професії батьків, силою перетягали їх в „панський стан“ і не приносили жадної користи станові, який вони покинули. Молодь покидала звання своїх батьків не все з покликання, або з бажання самої науки, але головно тому, щоби „не треба так тяжко працювати, як батьки працюють“. Донедавна уважали всі вище вишколення як вулицю, котрою можна втекти від ріллі та молота до „легкого життя“, з „пониження“ до „панськости“. Це й витворило між населенням такий ненормальний стан, поділивши його не природно на строго розмежовані касти, і всі наші зусилля повинні тепер полягати на тому, щоби цю „кастовість“ звести, уживаючи знов того самого знаряддя, що його витворили — школи.

Американець перестав уже дивитися на школу як на інституцію, яка дає тільки загальну освіту, підготовлює до „вчених професій“. Він пішов за загальним кличем маси, яка поставила домагання, щоби школа виповнила своє головне завдання, причинилася до поліпшення істнування в с ь о г о н а с е л е н н я. Себто, щоб вона облекшила працю, зробила її більш продуктивною, корисною, щоби дала змогу провадити вигідніше життя.

Американець хоче, щоб дочка прачки, коли покінчить середню школу, або й академію, не кидала заняття матери, але щоб повернула назад до нього, і користаючи зі свойого придбаного знання, могла повести те саме діло в модерний спосіб, приноровлюючи до нього здобутки техніки й практики, яких навчилася в школі. Як було в нас? Дотеперішній спосіб виховання був радше проклоном, як благодатю для такої доні прачки. Бо покінчивши гімназію, думаєте, вернулаб вона знов до балії з біллям? А колиб мусіла вернути, чи не почувалаб себе найнещасливішою людиною на світі? Не проклиналаб долі своєї, або й власної матери, що посилала її в школу? Це результат дотеперішнього шкільного виховання, яке все ще мститься в Европі.

2) Практична середня школа.

Американець не виступає проти „загальної едукації“, він тільки вимагає, щоб попри загальне виховання подавати теж і практичне, зі всіх галузей, бо життя мусить розвиватися, йти своїм кроком вперід. Наука не сміє бути стежечкою, якою можна втекти від тяжкої праці, але вона повинна стати засобом, щоб працю, яку мусить необхідно зробити, облегчити, уживаючи до цього все нових здобутків техніки, механічної енергії. Це може доконати тільки робітник, який дістане відповідне інтелігентне й практичне вишколення.

При засновуванні практичних шкіл, які мають підготовувати молодь до справжнього життя, мусимо незвичайно уважати, щоб знов не попасти на ту саму дорогу, з якої хочемо звернути, щоб не витворювати наново цеї кастовости, якої хочемо позбутися. Цьому стараються запобігти американці в той спосіб, що засновують один тип середньої школи, яка дає однакове загальне вишколення всім ученикам, але має рівночасно найріжнородніші практичні відділи, які підготовляють учнів до ріжних професій. Це тип модерної середньої школи. Ідеалом американців є, щоб все населення перейшло цю школу.

Починаємо дивитись на школу як на засіб, який зможе підготовити основно наших дітей до виповнювання найріжнородніщих обовязків, які накладатиме для них життя. Дітей не можна знеохочувати не підходячою наукою. Ми мусимо повести навчання в цей спосіб і уживати таких метод, щоб школа була зразком реального життя, яке пульсує поза шкільними мурами. Практична частина виховання повинна наближуватися як найбільше до реального життя, повинна впливати побуджуючо на творчого духа дитини, а не обмежуватися до чистої педагогічної діяльности.

Перші, які пізнали потребу фахового виховання молоді, були університети і з ними получені високі школи. Вони стараються частинно заспокоїти змагання до практичного виховання, але сповняють своє завдання в дуже малій мірі, бо з тих студій користає приблизно малий процент молоді. Середня школа, яка повинна бути головним виховавчим чинником, — не сповняє свойого завдання. Замість приготовити дитину до дійсного життя, середня школа витворилася на свойого рода підготовчі інституції для університетів. Це є зовсім мильне поняття про завдання середньої школи. Американці просто революційним способом хочуть поставити середню школу на перше місце між виховавчими інституціями. „Ми мусимо створити один тип школи з ріжнородніми курсами, а не богато шкіл ріжних типів“. (каже професор Дейвенпорт у своїй „*Education for Efficiency*“), і то школу доступну для якнайширших мас населення. Такою загальною інституцією мусить стати модерна середня школа.

Д-р В. Ю. Кисілевський. (Канада)

Український Сокіл у Чехословаччині.

Оснування Союзу українських сокільських організацій в ЧСР.

Початок українського Сокола в ЧСР сягає до часу побуту Української Бригади в Німецькім Яблінним. В 1920 р. був там поважний відділ українських Соколів, до якого належали як старшини, так стрільці. Та з виїздом Бригади старшин, переважно на студії, а стрілецтва на робітничі відділи, сокільська організація занихла. З напливом української еміграції до Праги вступали українці, головно студенти, до чеських сокільських організацій (членом чсл. Сокола на основі його статуту може бути кожний славянин), бо української сокільської організації як такої в Празі не було.

Зародок нинішньої української організації повстав у Подебрадах між студентством Української Госп. Академії. З початку наші студенти вправлялися поодиноко між чехами, а по якімсь часі створили сокільську секцію при Українськім Спортовім Клюбі. В 1924 р. подебрадські

Г. БРАСЮК 14

В ПОТОКАХ.

(Продовження.)

Наросвіта надіслала нову постанову, погоджену з відділом праці: завідателеві повернутись до виконання своїх обовязків, а що до Ярової — попередня постанова лишається в силі.

Оля, як одвернулась від папірця, так і захолола. Перспективою для неї була тепер остання цятка у вікні, що замурував мороз. В серці зростали холодні снігові візерунки. Оля не повернулася навіть і тоді, коли ввійшов Сергій. Він мовчки прочитав і так само зальодянів: Крах!

Довга задума. Два німих крижаних полюси.

— Олю! Ти поки перейдеш до мене, а там побачимо.

— Ні, я до тебе не піду...

— Де ж ти дінешся?

— Піду!... або... або...

— Чи ж знаєш ти життя? Загинеш. А мені... Тажко без тебе.

— А я не хочу бути жінкою і куховаркою.

— Олю! Нащо так говориш?

— А що я в тебе буду робити?

— Ну, я допоможу, як товариш, а там...

— А там завязнем у злиднях та довіку будем купатись у помиях за шматок хліба.

Сергій замислився: справді, він стягався собі одному на харчі. Хай іде...

І враз від цієї думки скочив, немов ужалений:

— Олю, не бійся, ми вирвемось!

Вона, здавалось, сягала задумливим зором у безмежну глибінь і всі докази були для неї чужими. Мовчання. Раптом стрепенулась і рішуче підійшла до Сергія, аж йому якось боязно стало:

— Добре. Я піду до тебе. Памятай, що я вирвусь.

Ранком, скоро світ, щоб не бачити дітей, Оля прощалася з парком. Дерева уквітчалися інеєм й журно схилилися віти; серце точила розпука.

Хруснули кроки, ізза кущів вийшов Сергій.

Розбійник! — уявила, — а вона одинока в лісі і захвилювалася.

— Ходім!

Покірливо пішла, розуміючи, що змагатися даремне.

Холодна кімната похмуро глянула замерзлими вікнами. И Олі серце замерло, заніміло.

Сергій розважав, цілував її, в той час, як думка була: добуток зайвий може нашкодити.

* * *

Сірі дні, німі вечорі. Клюб завмер. Десь у селі йшла підготовка до виборів у сільраду. Сергій весь вільний час працював у ревкомі та комнезамі, — товкмачив декрети, налагоджував діловодство, фільософував. Вертався пізно веселий, гомінкий, — соковито цілував Олю. Думав, що й вона повинна бути задоволена з його праці та заробітку. Вона ж приймала поцілунки з обовязку коханої, і ховалась у свою мушлю: він чужий, не розуміє її. Безконечними вечорами Оля одиноко пряла свій чорний кужіль думок. Для чого живе? Нахлібниця! Жінка-наймичка, принаймні послугує, пере, варить... А вона — коханка!

Свідомість етичної загибелі пройняла серце ножами; крівава розпука затоплювала волю. Знищити себе, знищити наругу.

Робила огляд пережитого. Нічого світлого там не було, єдиний теплий спогад: на дворі тьма, хуртовина, страхіття, а в кімнаті вона притулилась до матери, — в материних обіймах — затишно і любо; кожний поцілунок — гарячий, ясний промінь, а обійми — найміцніший захист від усяких страхіть. В Олі тоді певно билося серце, вона сміливо дивилась у пітьму...

І все. Немов для цього тільки родилася. Тільки це понесе з собою.

Оля писала: „Люба Матусю! В цю хвилину мені безмірно хочеться тебе гаряче поцілувати і подякувати за ту щиру ласку та піклування, що мала від тебе. Від щирого серця бажаю тобі щастя й долі. Прости свою Олю, за всі неприємности, що мала в житті від неї. Бувай щаслива. За мене не турбуйся. Я сама влаштую своє щастя. З мною мій любий. Він богатий. Я тікаю за кордон“...

В цей момент відчинилися двері й зявився Сергій. Оля похапцем ховала листа за блюзу. Сергій враз — зблід. Зупинився пронизливо — лютий погляд:

— Що ти ховаєш?

— Листа матері; — відповіла, як оволоділа собою.

— Не мути! Хіба лист матері така таємниця? Я міг би не читати, коли ти маєш секрети від мене...

Утворилась напружена мовчанка.

— Ти можеш дать мені листа? Я ніколи не думав бути твоїм контролем...

— Можу!

Вона твердою ходою підійшла й подала. Була біла, мов крейда.

Через хвилину Сергієві руки затремтіли, рознялись, а лист упав перед ним як смертний вирок...

— Так... Я думав... ти... чесна... Іди!

Величезна скеля тяжіла над головами. Ледве чутним шепотом промовила:

— Відішлеш листа матері. Рушила в двері.

Вмент шарахнула скеля... Як смертник застогнав.

Оля повернулась на момент й припала гаряче йому до руки. Жорстоко рвонув. Відчув, як вирвав власне серце. (Продовження буде.)

українські Соколи виступали самостійно на чеськім сокільськім світі, а в 1925 р., коли „Чеська Сокільська Єднота“ Подєбради висилала своє взірцеве „друžство“ (відділ) на змагання до Дрезна, то її відділ складався з трьох чехів і чотирьох українців. На початку 1926 р. засновано вже самостійну сокільську організацію, а 17. квітня тогож року вмаштовано українську сокільську академію. З Подєбрад вийшла також ініціятива заступати українське сокільство на VIII. чсл. всесокільськім здвизі, що переведено участю в манифестаційнім поході у Празі. В поході брало участь около 50 українських Соколів, у тім числі 14 було в українських сокільських одностроях з українським прапором. Нині наш Сокіл у Подєбрадах має 68 чинних членів.

Подібні, але менші українські організації засновано в Берні і Пшібрамі.

В Празі, як уже згадано, була значна скількість українців, записаних до чеського Сокола, та українську організацію засновано аж при кінці 1926 р. коли то 25 українських студентів вступило разом до одної з празьких „Сокільських Єднот“. Крім того кільканацять українських студенток мають теж свій сокільський відділ при чеськім Соколі.

З ініціятиви української сокільської організації зійшлися представники українських Соколів з Подєбрад, Праги, Берна і Пшібраму на нараду в цілі заснування Союзу українських сокільських організацій. На цій нараді, що відбулася в Подєбрадах 13. березня 1927 р., підготовлено організаційні справи і виготовлено проєкт статуту Союзу. Тогож таки місяця відбулися в Празі установчі збори Союзу українських сокільських організацій у ЧСР., на яких вибрано раду Союзу, яка складається з представників українських Соколів у Празі й Подєбрадах, і надзірну раду, яка складається з представників українських Соколів у Берні і Пшібрамі. Затверджено статут Союзу, в якім є між іншим постанова: бути в тісних взаєминах зі Соколом-Батьком у Львові й іншими українськими руханковими товариствами.

Метою українського сокільства в ЧСР., так само як і всіх інших славянських сокільських організацій, є крім плекання духа й тіла ще й пізнання і зближення всіх славянських народів.

В Союзі ще не заступлені всі українські Соколи в ЧСР. Ще є значна скількість українських Соколів, що в ріжних місцевостях належать до чеського Сокола. На днях мають вступити до Союзу українських сокільських організацій українські Соколи з Черношіц. Рада Союзу робить старання устроїти українську сокільську академію. А дальше йдуть підготовлення заснувати українські сокільські організації в Младе Болеславі і Кральовім Градці. Є надія, що український Сокіл заснується теж в Ліберці, де живе значна скількість українських еміґрантів і де велике враження зробила участь українських Соколів із Подєбрад при відкритті памятника помершим там стрільцям УГА., яке відбулося 5. і 6. червня ц. р.

Праця українського сокільства в ЧСР. поступає вперед, хоч і не так, якби хотілося. Досі в Союзі заступлено около 120 Соколів і понад 20 Сокілок (виключно самі студенти). На таку численну еміґрацію скількість дуже мала... Колиж додати, що членами Сокола є переважно ті студенти чи студентки, що працюють і в інших українських організаціях, то видно, що між українською еміґрацією нема вже такого великого зацікавлення Соколом, яке було в часі ґрандіозного сокільського здвиґу в минулому році, хоч наші люди власними очима бачуть, чого доказало чеське сокільство. Ядро чеських заграничних леґіонів — це бувші Соколи. Та й тепер чеське сокільство зростає. В 1914 р. було чехів у Соколі не цілих 200.000, а з кінцем 1926 р. було вже 616.147 душ Соколами. А не слід забувати, що всіх чехів в Европі приблизно стільки, що українців під Польщею.

Слід іще згадати про відношення між чеськими й українськими Соколами в ЧСР. Всі тутешні українські Соколи вправляють у чеських домівках спільно з чехами, і є рівночасно членами чеського Сокола). В Подєбрадах і Празі українці творять свої окремі відділи. Чеські Соколи, як функціонарі сокільських організацій, так і звичайні члени, ставляться до українців-Соколів справді по братерськи. Чеські Соколи кличуть себе „Брате!“ й без огляду на вік, заняття чи суспільне становище всі вони між собою є через „Ти“. Таке братерське співжиття має великий вплив на розвій самої організації. Коли прийдеш між чеських Соколів як Сокіл якоїнебудь иншої народности, то почуваєшся не то як рівний між рівними, але як між своїми найближчими приятелями як у своїй родині. Таке поступовання в організації має великий вплив на життя й поза організацією. Бажанням українців-Соколів виходять чехи дуже радо й охоче на зустріч. Звичайно увільняють від плачення членської вкладки і т. п. По нерозважній спробі демонстрації під чсл. консулятом у Львові настало було між чеським громадянством велике невдоволення, а то й обурення. Вся преса подала свої коментарі і чеський сок. центральний орган про це згадав (без коментарів). Але чехи-Соколи ніде й ніколи перед українськими Соколами про це не згадували. Начеб нішо не сталося. І своїм поведенням не дали по собі нічого пізнати, що вони про те щонебудь знають. А за ту охоту і працю чеських інструкторів, з якою вони посвячуються вишколові українських Соколів, мусимо бути дуже вдячні. Бо перед українськими Соколами велика книга практики, з якої треба нам дуже богато навчитися.

Одночасно перед нами велике поле до праці над зближенням з чеськими й іншими славянськими народами. Тимбільше, що про нас тут, де нас стільки живе, велика більшість тутешнього населення нічого або дуже мало знає. Про українське сокільство часом появиться якась замітка, але страшно неясна. Один з чеських щоденників, сильно розповсюднений (*Lidove Noviny* з 29. V. ц. р.), згадуючи про славянське сокільство, зазначує, що до Союзу Славянського Сокільства належать чехи, москалі, поляки, і югославяни; болгари незадовго вступлять, а як удасться приєднати лужицьких сербів і Соколів з Америки, то, мовляв, у Союзі Славянського Сокільства, будуть заступлені всі сокільські організації... Центральний орган чехословацького сокільства (*Sokolsky Vestnik* ч. 22) пише, що у школі славянського сокільства взяли участь чехи, москалі, поляки, югославяни, болгари, лужицькі серби і білоруси: „ціла славянська родина“. Про українців ані про українське сокільство ні слова, начеб українці не славяни! А цього поняття ніхто за нас не опрокине, тільки ми самі мусимо до того забратися.

Завдання перед українським сокільством дуже велике і вдячне і воно можливе до виконання. Та провід тут всеціло в руках Сокола-Батька, бож Союз українських сокільських організацій в ЧСР. не має, розуміється, права заступати ціле українське сокільство. Слід би застановитися нашим відповідним чинникам і над тим, чи участь Сокола-Батька в Союзі Славянського Сокільства не мала би впливу на зменшення перепон ставлених польськими урядовими чинниками на шляху розвитку українських сокільських організацій у краю. **В. Т-к.**

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Новий проект виборчої реформи.

„На знищення Русі“.

Варшава, 22. червня 1927.

Членам конституційної субкомісії, покликаної до полагоди справи виб. ординації до сойму і сенату, роздано новий проєкт змін тепер обовязуючої виб. ординації. Проєкт цей є вислідом нарад послів правиці з мин. місяця. Розглядатимуть цей проєкт на засіданні в пятницю. Текст проєкту такий:

Зміна числа послів. За основу обчислення скількости мандатів слід приняти число фактично голосуючих у 1922 р., а цим, аби, на скільки можливо, не зменшувати числа мандатів у західних і центральних округах у воєвідствах: тернопільськім і станиславівськім та округах ч. 49. (Самбір), ч. 51. (Львів-повіт), ч. 52 (Дрогобич). Підвисшити відсоток голосуючих пересічно о 20 прц., згл. приняти для цих округів відношення голосуючих анальоґічне як у волинськім воєвідстві (59·16 прц.) з огляду на зближений уклад політично-національних відносин. Колиб принято першу альтернативу, згідно з обчисленням проф. Гломбінського, випадала би скількість мандатів ось так: 1) у центральній і західній ґрупі — 280 мандатів; 2) у східній ґрупі — 60 мандатів. Загальна скількість мандатів з округів виносила би 340, з держ. лісти 80, отже загальне число послів було би 420.

Забезпечення пос. мандатів на сході. Приняти принцип великих округів, що в основі відповідали би воєвідствам, а передовсім злучити теперішній 49. і 51. округ (досі самбірський округ і Львів-повіт) в один округ із вісьмома мандатами; округи ч. 52. і 53. (Стрий і Станиславів) в один округ з 9 мандатами; округи ч. 54. і 55. (Тернопіль і Золочів) в один округ з 12 мандатами; округи ч. 56. 57. і 58. (Ковель, Луцьк і Кременець) в один округ з 10 мандатами; округи ч. 59. і 60. (Берестє і Пинськ) в один округ із 8 мандатами; округи ч. 61. і 62. (Новгородок і Ліда) в один округ з 9 мандатами. При подрібнім опрацюванні поділу округів слід би, наскільки можливо, перевести нові розмежування, подиктовані комунікаційними оглядами.

Союз виборчих ліст. Впровадити до виб. ординації нові постанови менше-більше такого змісту: Ґрупи округів, що зголосили лісти кандидатів, можуть за посередництвом своїх повновласників, виразно до цього у зголошенні уповажнених, заявити найпізніше на 14 днів перед днем виборів, що творять виборчі союзи; тоді матимуть у відношенні до інших ґруп право одної ґрупи, а їх зголошення творитимуть одно зголошення. Правом цим можуть користуватися найвище три виборчі ґрупи в даному окрузі. Союзи між виборчими лістами, зголошеними в державній виборчій комісії, є недопустимі.

Державна ліста. Загальну скількість мандатів із державної лісти підноситься о 8 до числа 80. З огляду на постанови про союз окружних ліст, зміна 95-го уступу дотеперішньої виборчої ординації щодо поділу мандатів із державної лісти стрінеться з трудношами, на скільки хотілося би поділити ті мандати у відношенні до скількости лишків голосів в округах. Тому в принципі слід би дотеперішні постанови задержати, впроваджуючи в 94-тім уступі нижчу кваліфікацію, а саме замість теперішніх виборчих округів, які дають право користуватися державними лістами, можна би впровадити 4 округи.

Справа розвязання сойму.

Варшава, 22. червня 1927.

Як ми вже повідомляли, марш. Пілсудський конферував із марш. сойму Ратаєм і віцепрем. Бартелем. В соймових кульоарах кружляють чутки, будьто би марш. Пілсудський заявив Ратаєві, що хоче розвязати сойм. Інші поінформовані кола впевняють, що під теперішню пору не береться під увагу справи розвязання сойму. Уряд у тій справі задержує своє давнє становище, себто вичікує, що сойм далі зробить із собою.

Склад нового рум. кабінету.

Букарешт, 22. червня 1927.

Склад нового кабінету такий: президія і закорд. справи Іван Братіяну, внутр. справи Дука, фінанси Вінтіля Братіяну, хліборобство Арґентояно, праця Лупул, віросповідання Лепадату, справедливість Пепеску, сусп. здоровля Іклєц, сусп. роботи Ністор, комунікація Дімітрію, освіта Анґелеску, промисл і торговля Мерцеі, війна ґен. Анґелеску.

Зменшення числа палати льордів?

Льондон, 22. червня 1927.

Уряд предложив анґлійському парляментові проєкт закону, який передбачує зменшення числа палати льордів з 740 на 350.

Чемберлін у Будапешті.

Будапешт, 22. червня 1927.

Нині прилетів тут із Відня летун Чемберлін із своїм менаджером Левіном. Причалили біля Будапешту. Витали їх представники уряду, дипл. корпусу і публика. Чемберлін і Левін відїхали до міста мотоциклями. Після снідання, виданого в їх честь, летуни відлетіли до Відня на літаку „Колюмбія“.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·90·50—8·91, канадійський доляр 8·88—8·89. Банк Польський платив за доляра в готівці 8·88, за, Ню-Иорк 8·91.

Збіже.

Пшениця двірська 53·50—54·50, пшениця сел. 51·25—52·25, жито галицьке 44·50—45·50, ячмінь на мливо 40·00—41·00, ячмінь пастівний 36·50—37·50, овес 36·50—37·50, кукурудза рум. 26·50—27·00

Виборчий рух.

Чортківщина.

Виборча акція в чортківськім повіті розпочалася довірочною нарадою, скликаною Повітовою Управою УНДО дня 6. травня 1927 р. в Чорткові, на яку явилися делегати майже зі всіх сіл повіту. Про значіння виборчої акції при теперішніх виборах реферував голова Пов. Управи д-р Антін Горбачевський, а присутні по оживленій дискусії вирішили протягом місяця травня удалити у важніших осередках повіту прилюдні віча. В слід за тим зараз дня 8. травня ц. р. відбулося перше велике віче під голим небом в Білобожниці, на якому численно зібрані на великій площі коло церкви громадяни з Білобожниці, Ридодубів, Калинівщини та Семаковець вислухали рефератів д-ра Антона Горбачевського й о. Фіголя з Шульганівки. На цім вічу проводив о. декан Воробкевич.

Дня 19. травня ц. р. відбулася під проводом п. Ірини Олеськової повітова довірочна нарада жінок, на якій явилися делегатки з цілого повіту в числі около 200 осіб. Про виборчу ординацію і про участь жінок у виборах реферували д-р Антін Горбачевський і д-р Володимир Електорович.

Дня 22. травня відбулися [illegible] віча під голим небом, а саме в Хом[illegible]івці коло Ягольниці, де реферував [illegible] Михайло Росляк і в Сидорові, [illegible] реферував д-р Антін Горбачевськ[illegible]. Крім того в тім самім дні відбулися [illegible]журині виборчі збори, на яких р[illegible]рував д-р Тригук.

На день 29. травня ц. р. [illegible]кала Повіт. Управа УНДО повіті[illegible] віче до Чорткова, на якому, [illegible] зважаючи на велику хуртовину і дощ, явилося велике число народу. Віче відбулося на площі коло Народнього Дому під голим небом під проводом о. Михайла Фіголя; реферували на ньому про політичну ситуацію д-р Антін Горбачевський, а про виборчу ординацію д-р Остап Юрчинський. Віче закінчив голова о. Фіголь зазивом, щоби громадяне використали громадянські права та сповнили свій обовязок, а опісля віддав під голосування резолюції, які присутні одноголосно приняли. Відспіванням національного гимну закінчено це повітове віче.

Того самого дня відбулося величаве віче в Базарі, на якому реферували д-р Михайло Рослях і д-р Володимир Електорович.

В дні 5. червня відбулися два віча, а саме в Ромашівці, де реферував д-р Антін Горбачевський, і в Залісю, де реферував д-р Володимир Електорович. В Залісю пробував того самого дня відбути віче відомий в Чортківщині хлібоїд Іван Дмитрик, однаке хоч 4 години сидів у громадськім уряді в асистенції трьох постерунковиих, ніхто на ціє „віче“ не явився, так, що з довгим носом мусів забратися з села. Це не перешкаджало йому опісля зробити справоздання, в якому перед польськими властями в рептильці „Селянський Прапор“ хвалився, що промовляв 4 години перед численною публикою. Мабуть у часі ожидання на учасників заснув бідолаха на лавці в громадськім уряді і приснився йому такий сон...

Дня 12. червня ц. р. відбулося віче в Мухавці, де реферував д-р Гринчишин а в дні 13. червня ц. р. в Улашківцях, на якому реферував д-р Електорович. Віче в Улашківцях проводив о. Казновський з Глубічка, а крім численно зібраних селян Улашковець і Заболотівки були на ньому о. Журавецький і о. Мудрий. Віче закінчив палкою промовою о. парох Таринавський, взиваючи учасників до солідарної участи у виборчій акції.

НОВИНКИ.

— **Заборона Лугового Свята у Львові.** Дирекція поліції у Львові повідомила, що Лугове Свято, яке мало відбутися у Львові дня 26. червня ц. р., заборонене. Тому Луги й Публику, які вибиралися приїхати на це свято, просимо стриматися з приїздом до Львова. — Т-во „Луг“ у Львові.

— **Роковини смерти Ярослава Весоловського.** 21. ц. м. минуло 10 літ від смерти Ярослава Весоловського, одного з найдіяльніших членів редакції „Діла“, бувш. редактора „Буковини“, „Неділі“, „Письма з Просвіти“ й ін. видавництв, незвичайно талановитого публіциста, який як соймовий справоздавець визначався феноменальною памятю і був чи не першим нашим репортером у найкращому розумінні цього слова: часописного співробітника, що мав почуття актуальности і хист вивідуватись та відгадувати останні новини, безпосередньо зустрічаючись з людьми. Слід пригадати, що його могила на центральному цвинтарі у Відні згідно з істнуючим законом, 10 літ після смерти тратить право на місце, коли воно не буде наново оплачене. На могилі нема й досі не то памятника, але й звичайнісінького хреста...

— **Нашим співробітникам і дописувачам.** Наш часопис починає у найближчих днях друкуватись на лінотипах. З огляду на те, що склад часопису машиновим способом робить неможливою надзвичайну коректу, всякі перерібки, вставки, зміни слів або правопису, редакція прохає всіх авторів і дописувачів присилати свої рукописи яко мога читкими почерком, лише чорнилом, а не олівцем і на одній сторінці паперу. З рукописів, які не відповідатимуть цим домаганням, редакція з жалем не зможе користати.

— **Фільософічний зїзд.** В днях 23. до 28. вересня ц. р. відбудеться у Варшаві II. польський фільософічний зїзд при участи запрошених *ad personam* осіб із славянських країн. З українців запрошений на цей зїзд відомий український соціольоґ Володимир Левинський, який перебуває у Відні.

— **Конференція істориків славянських і европейського сходу у Варшаві.** Від 27. до 30. червня ц. р. відбудеться у Варшаві конференція істориків славянських і европейського сходу. Від Наукового Т-ва ім. Шевченка примуть участь у конференції як делеґати проф. д-р М. Кордуба з рефератом про значіння топографічних назв для історичної науки і проф. д-р Іван Крип'якевич з рефератом про розвиток історичних дослідів на Україні за останні роки. Із Всеукраїнської Академії Наук делеґовані на цю конференцію проф. [illegible] і Тимченко. З російських учених візьме участь між іншими і проф. Мілюков (Париж) з рефератом Росія й Европа [illegible]

проф. віденського університету И. Стшиґовський з рефератом Історія, праісторія і спеціяльний дослід (*Fachforschung*), проф. В. Новотни з Праги з рефератом Польсько-литовська кандидатура на чеський престіл і проф. Буяк зі Львова, що представить програму видання словника славянської старовини. Реферати виголошуватимуться у рідній мові референтів або по французьки. Всі праці відбуватимуться виключно у Варшаві.

— **Промоція** п. Марії Роздольської на д-ра фільософії відбулася дня 17. червня н. р. у Карловім університеті в Празі.

— **Пошестні недуги.** У громадах довкола Львова стверджено урядово пошестні недуги. А саме: черевний тиф на Замарстинові, у Катаринах (Рудки), красуху в Боюховичах, Кривчицях, Знесінню, Сигнівці Малій, Канафостах (Рудки), червінку (біґунку) у Кульпаркові, дифтерію в Ланах, Лисевичах, Знесінню, Клепарові, рожу в Кульпаркові, коклюш у Боюховичах, Мальчицях, Великополі. Хто купує харчі від селян з цих сіл, повинен уважати, щоби не приніс до хати зарази.

— **Де втопились гроші американських земляків!** Під заголовком „арештування грецького священика" промайнула і зникла в нюйорських газетах дрібна вістка — одноднівка, на яку ледви 1 один читач з тисячі увагу звернув. Кому воно важно? В тім Ню Йорку, де кожна ніч ховає сотні злочинів, кожний день відкриває сотні арештів! Один момент з кримінальної хроніки богатоміліонового города... Тай коли око читача неуважно зсунулося з того запального заголовка, то зараз воно відскочило від невинного „грецького" імени арештованого: *Nicholas Pidhorecky*... Підгорецький! Отець Микола Підгорецький! Він! Навіть адреса подана в американській газеті: „...Поліція має інформації, що Підгорецький був парохом грецько-католицької церкви св. Юрія, 22 Севент Стріт, недалеко Секонд Авеню... Кажуть, що 22. квітня 1925 він зник разом з 36.000 дол. церковних фондів... Арештували його вчора вечір детективи Мартин Меерс і Томас Ольбах з поліцейської станції на Пятій вулиці. Вони відмовилися розкрити детальні факти, що спричинили арештування, але сказали, що на слід привели поліцію інформації з бразі отцем Повятишиним, теперішнім парохом тої церкви. Сьогодні вранці на поліції сказано, що Підгорецький призвався до крадіжі 26.000 дол., але заперечує, що взяв усіх 36.000 дол."... От. Підгорецький збирав гроші в „Українськім Народнім Комітеті" на поміч заморським братам. Кажуть, зібрали 100.000 з гаком, але не всі гроші дійшли до старого краю. І інші земляки знали про це; по старому нашому звичаю ніхто не жалувався, ніхто в суд скарги не подавав. Аж коли наслідник о. Погорецького, о. Повятишин не дорахувався грошей у своїй церкві, звернувся до поліції.

— **Ще один рекорд без пашпорту.** Стало всім ясно, що переїзд до чужих країв без пашпорту дозволений тільки героям, і то воздушним. Коли Ліндберг висів у Парижі, ніхто не питав його за візу. Він не думав про неї, виїзжаючи з Ню-Йорку, так само, як не думали питатись за неї захоплені парижане. Словом: з Америки лекше дістатись до якогонебудь краю в Европі, ніж в Европі самій з одного краю до другого. Доказом — новий рекорд 13-літнього Американця Герберта Аврама, який рішив дістатись до Парижа з 5 центами. Скрився на пароплаві „Париж" у ню-йорській пристані, 24 години пізніше виявив на кораблі свою присутність, у Гаврі збрехав, що хоче оглянути місто і сів на поїзд до Парижа, маючи вже в кишені кілька доларів від корабельних гостей, на паризькій залізниці казав поліцаєві відставити себе до своїх сестер, які вчаться в Парижі і знову вернеться безплатно до Ню-Йорку. Цим разом примусово відставлений поліцією, дарма, що Париж йому подобався більше як Ню-Йорк і він хотів там залишитися. Але рекорд зроблений.

— **Яблуко далеко від яблуні.** У Льондоні арештували сина великого письменника Джозефа Конрада, Альфреда, обвинуваченого в нечистих інтересах.

— **Президент на вакаціях.** Президент Злучених Держав, Кулідж, вибрався на вакаційний відпочинок до півд. Дакоти, країни ковбоїв. Дружина та багаж президента займали 12 вантажних і легких авт. Популярний америк. гуморист Роджерс, який його провожав, прислав до „Ню-Йорк-Таймс" таку телеграму: „Наш президент виїхав на вакації з 12 вантажниками фотографів, репортерів, куховарів, льокаїв, служниць, портієрів, лікарів, морських і воєнних аташе. Минулого року я бачив, як король Джордж виїзжав з Бекінґгемської палати на відпочинок. Всі його річи містились у маленькій валізочці". Перший день провів Кулідж над рікою, ловлячи рибу; зловив 7 гарних пструїв. Потім сам приготовив на березі обід для себе і своїх товаришів. Питання: навіщо йому до ловлення риб стільки двірських риб біля себе?

— **Як промовляти на зборах?** Позавчора були наведені у нас замітки про погляд англійців, як проводити зборами. Нині випадково находимо в чужинному часописі статейку, звідки довідуємось, що в Харкові вийшов підручник двох авторів. п. з. „Як стати промовцем?", зладжений на доручення офіціяльної комісії для пропаганди. Чужинці наводять кілька місць з цього часопису, як зразок „куріозу": першою умовиною промовця є мати якнайсильніший голос; промовець із слабим голосом не стільки, що олень без рогів. Є й практичні ради: Коли промовець хоче зєднати собі авдиторію, настроєну проти себе вороже, найкраще покликуватись на таку особу, яку слухачі вважають авторитетом і цитувати її слова. А щоби зробити відповідне враження, треба наводити слова з творів, які не існують, а навіть неіснуючі цитати. Є й зразки красномовства. Нпр. над гробом комуніста „він відійшов, але ми будемо продовжувати його діло". „Він помер, але спомин про нього житиме в нас надалі". „Ми не спочинемо, а будемо надалі..." Коли це все правда, то видно, що зразки кепського красномовства є незалежні від партії, бо їх повторяють у нас уже напевне 100 літ при всяких нагодах.

— **Два шахістів.** У Гамбурзі відбуваються змагання шести світових шахістів. Дотеперішній їх стан такий: Реті 5 і пів пунктів, Боголюбов 4 і пів, Тартаковер 4, Земіш 3, Орбах 2 і пів, Етс півтора.

— **Жарти життя.** В селі Наянах у Румунії жінка вродила малпу, шимпанза, волохатого, з великими очима та широкою мордою. Дитина жіночого полу вродилась неживою. — Славного вченого Айнштайна обікрала власна служниця. Ось чого математик не може обчислити заздалегідь. — У льондонськім звіринці є папуга, яка святкувала цими днями 100-ліття своїх уродин. У цей день, немов би розуміючи повагу свята, поважна дама знесла яйце, що їй не трапилось уже довгі роки.

— **Анґлія і поліґамія.** Поважний і всевладний „Дейлі Мейл" помістив свіжо цікаву статтю, яка певне не побачила би денного світла в дотеперішній Анґлії, де в справі прилюдної моралі та істнуючих її звичаєвих законів панує досі драконська опінія. Автор цієї статті, стверджуючи, що в Анґлії є тепер два міліони більше жінок як мущин, доходить до висновку, що єдиною радою проти цього стану є дозволяти на богатоженство. І читаємо таке: „Моногамія є тільки справою віри або принятого звичаю і в дійсности є тільки наслідком чисельної пропорції населення. Нпр. деякі індійські племена, де припадає 12 мужчин на одну жінку, практикують найприличнішу поліандрію. Теорія „одна жінка — один мущина" є тільки справою вигоди і її вдержання залежить виключно від аритметики". Автор кінчить висновком, що коли Анґлія не дасть змоги міліонам жінок вийти замуж, тоді вона мусить бути приготована на страшну боротьбу полів. Треба признати, що практичний погляд анґлійців на життя — подиву гідний.

— **Світова всячина.** Воєнна радянська рада рішила, що всі студенти мусять перейти два курси військових вправ. — Папа висловився на тайній консисторії, що події в Китаю та Мексику є наслідком поширення ворохобних ідей, імпортованих туди. — Рідкий страйк: професори паризької Сорбони перестали питати при іспитах тому, що не одержали пенсії; з 320 явилось в університеті тільки 100. — 58 проц. жидів, що приїзджають до Палестини, є з Польщі. — Повінь Міссісіпі наробила шкоди на 300 міл. дол. і знищила матеріяльно 600.000 людей. — Навіть у Льондоні може згоріти в пожежі 36 коней у стайні, звідки не було змоги їх спасти. — У Гаврі спустили на море новий пароплав „Іль де Франс", найбільший пасажирський корабель (43.50. тон). — У старій султанській палаті Товт Капу Сераль відчинено виставку дорогоцінностей бувших султанів. Є там матерії, престоли, мечі і вази неоціненої вартости. — Помер один з найбільших австрійських спеціялістів від недуг серця д-р. Р. Кауфман. — У Карльсбаді було до 18-го ц. м. 22.943 приїзжих гостей. — У захистах для бездомних дітей у С.Р.С.Р. є 200.000, а 100.000 дітей не має досі даху над головою, блукає та спить під голим небом.

— **З кіна.** У кіні „Лев" іде славна фільма „Дзвонар з Нотр-Дам" на основі повісти Віктора Гюго. У головній ролі незрівняний Льон Ченей. У кіні „Паляс" фільма „Спокуса" драма в 12 діях із Каролем Фогтом.

Зїзд матуристів.

Дня 16. червня відбувся в давній VIII а кл. Академічної гімназії зїзд матуристів VIII А і VIII Б з 1907 р. Вже перед 8. год. почали сходитися давні абітурієнти, щоби на кляснім грунті відновити спомини зі шкільних лавок. Лавки ті самі зостались, ще передвоєнні, а люди геть помінялися.

Прибули грубі панки і тонкі, високі, середні і низькі, з лисинами і без лисин, у ріжних одягах, серед яких переважала реверенда. Були тут і директор музики, і суддя, і лікар-ґінекольоґ, і лісничий, і адвокати і вчителі... Прийшли і їх педагоги-ветерани.

Перший о. Лужницький, сам як абітурієнт, вічно молодий і тілом і духом, все дотепний і хоч у реверенді — світовий і емоціональний як ніхто інший. Увійшов поважний, сиволосий радник Кокоруда, що немало генерацій випустив у люди, вічний приятель молоді, все обовязковий, все педагог. Війшов усміхнений д-р. Макарушка, приятель мов, глибокий знавець людей.

Абсольвенти заняли місця в лавках. Дир. Кокоруда промовив щиро та тепло і викликав у всіх святочний настрій. Згадка про минуле закінчилася бадьорим акордом у майбутнє. Тоді о. Лужницький прочитав катальоґ студентів, який доповнив пізніше тов. Тимцюрак. Память полеглих і померших професорів і учнів присутні почтили вставши з місць. Помер дир. Е. Харкевич і 3 професори Огоновський Петро, Сальо Людвик і Цеглинський Роман і 14 бувших учеників, переважно наслідком воєнних подій. На всіх 70 живих приїхало товаришів усього 22.

З жалем завважено, що найбільше надійні, найспосібніщі і найкращі товариші Апостол Матвій, Іван Ярослав Цеглинський і Давид Григорій, усі три померли. Відтак у Преображенській церкві, о. Лужницький в асисті 5-ох священиків відслужив панахиду по померших професорах і товаришах. Потім відбулася спільна фотографія на подвірю Нар. Дому і спільний обід у Нар. Гостинниці.

Т. Франко візвав присутніх і неприсутніх товаришів, аби списали спомини про покійних товаришів і свої власні переживання протягом останніх 20 літ, підносячи світлі моменти життя і участь у визвольній війні і при будівництві української держави. Але той проект збільшити українську мемуаристику не знайшов відгуку серед присутніх, бо в дискусії ніхто не торкнувся тої думки і її зреалізування. Зате вибрали комітет з 5 львовян, що має подбати про найближчий 25 літній зїзд усіх живих абітурієнтів з 1907 р.

На внесок одного з тов. присутні зложили на Рідну Школу 108 зол. і взивають неприсутних на зїзді доповнити ту суму відповідними до свого становища датками, які треба переслати просто на адресу УПТ. Ринок 10.

Зїзд закінчився спільною вечерею при численних тоастах. **Т. Ф.**

Літературний куток.

— Одною з найбільших щорічних літературних нагород є премія Французької Академії т. зв. „найкращої повісти", поруч другої загальної нагороди за „літературну діяльність". З цими двома відзначеннями звязана мінімальна грошева нагорода, зате твори даного письменника розпродуються після нагороди, на протязі бодай року, у десятках і сотках тисяч примірників. Характеристичне явище, що цьогорічну нагороду за повість одержав молодий письменник Жозеф Кессель. Між творами, які заважили на цій нагороді, є оповідання про Махна „Махно та його жидівочка", про яке я писав ширше в цьогорічнім календарі „Червоної Калини". Кессель з походження москаль, уроджений у 1898 р. в Арґентині, де його батько був лікарем, у жидівській кольонії. Коли йому вродився син (теперішній лавреат), він переїхав в Оренбурґ, а згодом у Париж. Жозеф Кессель живе у Франції від 10 року життя: як 20-літній молодець він був уже співробітником одного з найповажніших і найстарших денників „Журналь де Деба". Коли почалась війна, він став летуном і перебув її всю, вернувшись із залізним хрестом заслуги. В 1919 р. був у Владивостоці з дипльом. Місією ґен. Жанена. Він мріяв спершу стати актором і грав навіть рік у державнім театрі „Одеон". У 1922. р. видав свою повість з життя летунів „Екіпаж", довкола якої 5 літ тому у Французькій Академії йшла жива дискусія, чи не признати їй нагороди. На неї впало тоді 11 голосів, 12 дістав його противник. Одночасно у цьому-ж році він видав „Червоний степ", а згодом повість „Сліпі царі", написану до спілки з Оленою Ізвольською. За нею пішли „Полонені" — історія недужих у санаторіях для чахоточних. Цього року вийшла збірка „Чисті серця", три оповідання („Марія з Корк", „Махно та його жидівочка" і „Чай Капітана Сологуба".) Махна теж заніс революційний вітер у Париж і кажуть, що він погрожує „порахуватись" з Кесселем за недуже приємний свій портрет. Ось другий збіг обставин: майже одночасно, коли Кессель дістав нагороду, арештували відомого реалістичного провідника, Леона Доде, визначного письменника, який ще в осени 1923. р., видаючи перший твір Кесселя, ворожив йому велику літературну карієру. Слід додати, що твори Кесселя не мають у собі нічого із дешевої сензації; це тонкі психольоґічні студії. Теми з російської революції у французькій літературі щораз більше актуальні. Кессель перевищає неодного французького письменника безпосередньою знайомістю російського середовища, людей і мови. *М. Рудницький.*

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру.

Львів.

25. VI. Життя Людини.

26. VI. год. 3·30 Життя Людини, — год. 8·30 Блакитний лис. 8-?

Вступні іспити на І. курс прив. дів. учит. семинарії УПТ. ім. Т. Шевченка у Львові (з правом прилюдности) відбудуться лекційною системою й триватимуть від 30. червня до 5. липня. Вступні іспити на вищі курси й до всіх кляс IV.—VIII. прив. дів. гуман. гімназії відбудуться у днях 28. і 29. червня. Зголошення приймає управа заведень кожного дня до 27. червня включно в домівці дівочих шкіл Рідної Школи, вул. Мохнацького ч. 12. — *Управа.* 2383

З Українського Спорт. Союзу Надзвичайні Загальні Збори Українського Спортового Союзу відбудуться в суботу дня 25. червня ц. р. у Львові в год. 4·30 попол. в домівці Т-ва „Просвіта", Ринок ч. 10/II. п. з таким порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів. 2) Резиґнація Спортової Ради і вибір нової. 3) Внески і запити. — *Осип Навроцький вр.* голова, *Іван Паньчак вр.* секретар.

Вписи до 5-клясової хлопячої школи ім. Шевченка вул. Мохнацького 12. відбуваються щодня від 4—6 пополудні, а в неділю і свята від 9—12 передпол. — *Управа школи.* 2420 2—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.